

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ВИСТАВКОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЯК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА-ЕКСПОНЕНТА

Метою статті є висвітлення сутності та змісту поняття системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вчених з питань управління виставковою діяльністю підприємства. В процесі дослідження обґрунтовано роль та значення формування ефективних систем управління виставковою діяльністю промислових підприємств. Важливе значення в подовженні життєвого циклу підприємства-експонента має система управління виставковою діяльністю. Доведено, що використання системи надасть можливість визначити пріоритетні завдання управління виставковою діяльністю і спрогнозувати життєдіяльність та стійкість підприємства. В процесі дослідження запропоновано структуру стратегічного управління виставковою діяльністю підприємства. Визначено, що реалізація концепції стратегічного управління підприємством-експонентом можлива, коли воно є стратегічно орієнтованим. Обґрунтовано сутність «системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента» та доцільність її застосування на підприємстві. Розроблено блок-схему управління виставковою діяльністю підприємства. Запропонована блок-схема надає можливості підприємствам визначити основні етапи та їх взаємозв'язок при формуванні системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента. Наукова новизна полягає у визначенні теоретичних положень системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента та розробці структури стратегічного управління виставковою діяльністю підприємства-експонента. Розробка рекомендацій застосування блок-схеми управління виставковою діяльністю підприємства-експонента сприяє подовженню життєвого циклу підприємства. Отримані результати дослідження направлені на вирішення проблеми забезпечення розвитку підприємства-експонента, що характеризує здатність системи управління сформувати економічні відносини між суб'єктами процесів управління з приводу прийняття управлінських рішень, які забезпечать економічний розвиток підприємства-експонента, необхідний для покращення його іміджу. Подальші дослідження передбачають виявлення недоліків та підходів щодо впровадження системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента (СУВДПЕ). Використання СУВДПЕ дозволяє своєчасно реагувати на етапи його життєвого циклу з метою попередження економічної кризи та створювати сприятливі умови щодо розвитку підприємства.

Ключові слова: менеджмент виставкової діяльності, управлінські рішення, цільове управління, система, структура управління, система управління виставковою діяльністю підприємства-експонента.

ВСТУП

Постановка проблеми. Сучасний розвиток промисловості України вимагає активної позиції підприємств на ринку споживачів. Виставкова індустрія перетворилась в окрему галузь економіки, з'явилась нова система знань та інструментів, яка покликана розв'язувати проблему управління в даній сфері. Менеджмент виставкової діяльності – це система управління виставковою діяльністю організаторів і підприємств-експонентів, що включає сукупність як загальних принципів і методів, так і специфічних прийомів менеджменту [1].

Щорічно в Україні проводиться близько 1 тис. виставкових заходів, в яких беруть участь понад 60 тис. підприємств і організацій. На сьогоднішній день перед більшістю промислових підприємств різної форми власності гостро постає питання їх подальшого існування. Ситуація на сході країни змушує керівництво промислових підприємств переглядати плани розвитку і спонукає їх до інноваційних розробок та впровадження нової продукції і послуг, пошук ринків збуту. Тому підприємства намагаються знайти шляхи виходу із економічної кризи, отримання додаткових прибутків, розширення інфраструктури завдяки активній участі у виставковій діяльності.

Відповідна система управління виставковою діяльністю підприємства-експонентів є чинником розвитку управління та інноваційним напрямом діяльності. Невідкладним завданням постає розробка підходів для прийняття організаторських рішень щодо забезпечення життєдіяльності підприємств-експонентів у виставковій сфері. При отриманні наукових результатів використано загальні і спеціальні методи досліджень, а саме: організаційно-правові, адміністративні, методи підвищення ефективності командної роботи, економічні, соціально-економічні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у теоретичне та практичне дослідження управління виставковою діяльністю зробили такі науковці, як Н. А. Александрова, І. К. Філоненко, В. Г. Петелін, Д. А. Стровський, Л. Е. Стровський, Е. Д. Фролова, Л. В. Лукашова, В. О. Пекар та ін. Разом з тим вплив системи управління виставковою діяльністю на розвиток підприємства до кінця не вивчено.

Мета статті (постановка завдання). Метою даної статті є розкриття сутності та змісту поняття системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Складність і комплексність внутрішнього та зовнішнього середовищ будь-якого підприємства, обумовлюють той факт, що ефективність його функціонування залежить від якості системи управління ним.

Головною метою управління виставковою діяльністю підприємства-експонента (УВДПЕ) є: стабільне та ефективне функціонування підприємства, розвиток інноваційних процесів і покращення іміджу. Одним із найважливіших завдань управління виставковою діяльністю підприємства-експонента є розробка заходів підприємства щодо виходу на нові ринки збуту, розробки нової та виготовлення оновленої продукції, подовження її життєвого циклу в контексті інноваційного розвитку.

Об'єктом управління є діяльність підприємства-експонента. Суб'єкти управління виставковою діяльністю підприємства-експонента – це управлінський персонал та співробітники підприємства, що реалізують встановлені завдання; виставковий персонал (стендисти – кваліфіковані спеціалісти в сфері виставкового бізнесу), залучені зовні спеціалісти (інформаційний і технічний персонал перекладачі, референти та ін.) [3].

Систему управління слід розглядати як сукупність функцій і повноважень, які необхідні для здійснення управлінських дій.

Система – це сукупність взаємодіючих елементів, які становлять цілісне утворення, що має нові властивості, які відсутні в її елементів [4]. Система управління підприємствами повинна орієнтуватися на виконання чотирьох напрямів: досягнення цілей і завдань підприємства; забезпечення

оптимальної господарської діяльності підприємства; забезпечення соціально-економічної ефективності підприємства; реагування на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища господарювання підприємства [5].

Провідний спеціаліст з питань системи управління Б. Юдін вважає, що самоорганізована система, якою і повинна бути система стратегічного управління підприємством – складна динамічна система, здатна при зміні внутрішніх або зовнішніх умов її функціонування зберігати або вдосконалювати свою організацію з врахуванням попереднього досвіду [6]. Реалізація концепції стратегічного управління підприємством можлива лише тоді, коли підприємство є стратегічно орієнтованим [7].

Кожна організація в процесі своєї діяльності дотримується певної стратегії поведінки. Дж. Ліро та Р. Робертсон визначають стратегічне управління «...як набір рішень і дій по формуванню та виконанню стратегій, розроблених для досягнення мети діяльності фірми».

І. Ансофф в основу моделі стратегічного управління покладає рішення, які доцільно приймати при формуванні стратегії: оцінка потенціалу організації, оцінка зовнішніх можливостей і загроз; формулювання цілей та вибір завдань; рішення про диверсифікації та вибір стратегії диверсифікації; вибір конкурентної стратегії; формування компонент стратегії диверсифікації і конкурентної стратегії у вигляді окремих проектів [8].

На основі зазначеного пропонується концептуальна модель стратегічного управління виставковою діяльністю підприємства, яку наведено на рис. 1.

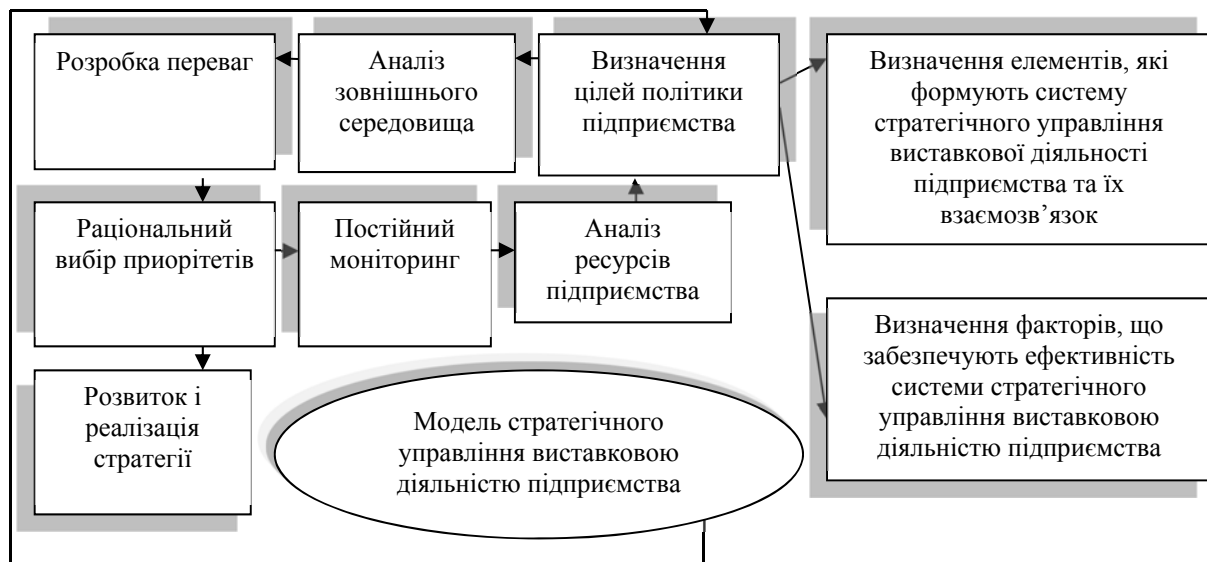

Рис. 1. Структура стратегічного управління виставковою діяльністю підприємства-експонента [розробка автора]

Форма реалізації взаємодії й розвитку відносин управління, виражених у законах і принципах менеджменту, функціях, структурі, методах і процесі управління є системою управління.

О. С. Іванілов визначає, що система управління підприємством – це принципи та механізми прийняття рішень, проходження інформації, планування, а також

системи мотивації та матеріального стимулювання [12].

У свою чергу ми підтримуємо погляди А. Н. Алексеева, який вважає, що система управління – це організаційне складне ціле, що складається з безлічі взаємодіючих елементів, у тому числі об'єкта й суб'єкта управління [13].

Система управління підприємством включає сукупність усіх служб, всіх підсистем та комунікацій між ними, а також процесів, що забезпечують його функціонування.

Запропонована блок-схема (рис. 2) надає можливість підприємствам визначити основні етапи та їх взаємозв'язок при формуванні системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента.

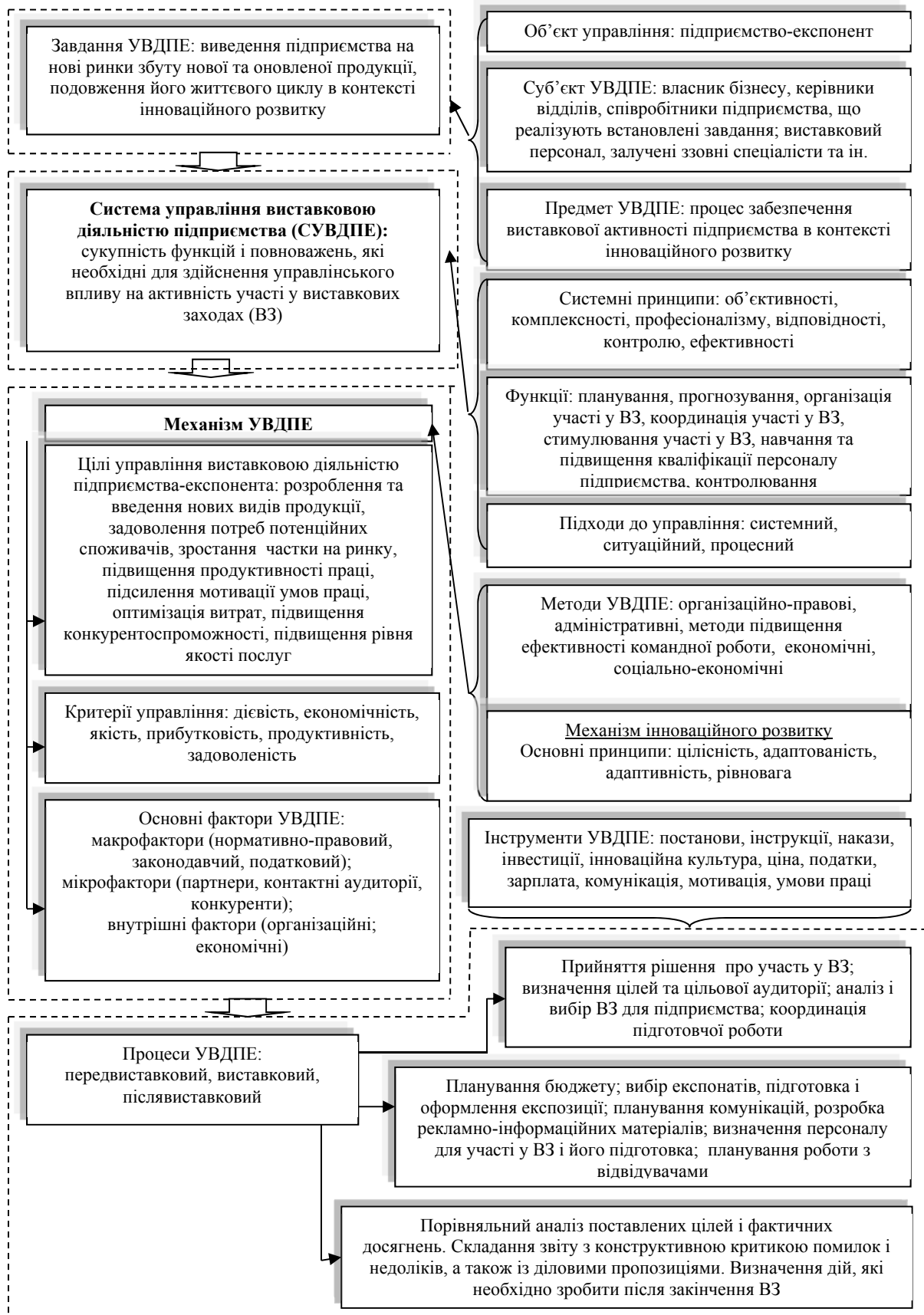

Рис. 2. Блок-схема управління виставковою діяльністю промислового підприємства-експонента [розробка автора]

Система управління виставковою діяльністю надає можливість підприємствам і одночасно забезпечує поширення та отримання економічної, технічної та комерційної інформації щодо самого підприємства та продукції/послуг, які пропонуються.

Наведені методи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента, зокрема організаційно-правові та економічні будуть сприяти виживанню підприємства та подальшому розвитку і подовженню етапу «зростання» життєвого циклу промислового підприємства.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Система управління виставковою діяльністю підприємства-експонента – це сукупність функцій і повноважень, які необхідні для здійснення управлінського впливу на активність участі у виставкових заходах.

Вищезазначена система повинна сприяти подовженню життєвого циклу підприємства, здатна своєчасно виявляти фінансово-економічні і трудові резерви, попереджувати загрози ризиків участі у виставкових заходах та забезпеченню якісної інформацією щодо виставкової діяльності як

учасників, так і потенційних споживачів. Система управління виставковою діяльністю підприємства-експонента займає особливе місце в загальному управлінні підприємства і являю собою складову частину управлінського циклу. Вона створює умови для здійснення планування участі у виставкових заходах, забезпечує дотримання виставкової політики підприємства, сприяє мінімізації ризиків та його ефективному управлінні.

Забезпечення розвитку підприємства-експонента, виступаючи одним зі значущих факторів виставкової діяльності, характеризує здатність системи управління сформувати такі економічні відносини між суб'єктами процесів управління з приводу прийняття управлінських рішень, які забезпечать економічний розвиток підприємства-експонента, необхідний для покращення його іміджу.

Подальші дослідження передбачають вирішення проблем щодо впровадження системи управління виставковою діяльністю підприємства-експонента (СУВДПЕ), що дозволить своєчасно реагувати на етап «зрілості» та сприяти подовженню життєвого циклу підприємства, приймати відповідні управлінські рішення, контролювати показники розвитку підприємства з врахуванням його участі у виставковій діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова Н. В. Выставочный менеджмент: стратегия управления и маркетинговые коммуникации / Н. В. Александрова, И. К. Филоненко. – Тула: ОАО ИПО «Лев Толстой». – 2006. – 384 с.
2. Пекар В. О. Основи виставкової діяльності: навч. пос. / В. О. Пекар. – К.: Євроіндекс, 2009. – 348 с.
3. Професійна майстерність стендиста виставок: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ю. В. Гончаров, Н. Д. Гуріна, Н. М. Кирилко. – Київ: КНУТД, 2013. – 314 с.
4. Стив Миллер. Как использовать торговые выставки с максимальным эффектом. (пер. с англ.). – М.: Издательский дом «Довгань», 1998. – 126 с.
5. Управління соціально-економічним розвитком підприємств: механізми, моделі формування та організація процесів: монографія / М. С. Рогоза, І. А. Сененко. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – 99 с.
6. Юдин Б. Методологический анализ представлений о самоорганизации: дис... канд. филос. наук / Б. Юдин. – М., 1971. – 395 с.
7. Управління проектами: Підручник / За заг. ред. Л. В. Ноздріної. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 432 с.
8. Дикань В. Л. Стратегічне управління: навч. посіб./ Л. В. Дикань, В. О. Зубенко, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 272 с.
9. Мікловда В. П. Ефективність стратегічного управління підприємствами: сучасні проблеми та перспективи їх вирішення: монографія / В. П. Мікловда, І. Г. Брігченко, Н. Ю. Кубіній, Ю. О. Дідович. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – 218 с.
10. Худо В. В. Організаційно-економічний механізм розвитку підприємництва в сфері науки та наукового обслуговування: Автореферат дис...к.е.н. / В. В. Худо. – Львів: НАН України Інститут регіональних досліджень, 1995. – 24 с.
11. Чухно А. Перехід до ринкової економіки / А. Чухно. – К.: Наукова думка, 1995. – 338 с.
12. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
13. Алексеев А. Н. Исследование систем управления. [Электронный ресурс] / А. Н. Алексеев. – Режим доступа: http://e-college.ru/xbooks/xbook192/book/index/index.html?go=part-003*page.htm.

Кирилко Наталья Николаевна

СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ ВЫСТАВОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КАК ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ-ЭКСПОНЕНТА

Целью статьи является определение сущности и понятия системы управления выставочной деятельностью предприятия-экспонента. Теоретической и методологической основой исследования являются научные труды учёных по вопросам управления выставочной деятельностью предприятия. В процессе исследования обоснована роль и значение формирования эффективных систем управления выставочной

деятельностью промышленных предприятий. Важное значение в продлении жизненного цикла предприятия-экспонента имеет система управления выставочной деятельностью. Доказано, что использование системы позволит определить приоритетные задачи управления выставочной деятельностью и спрогнозировать жизнедеятельность и устойчивость предприятия. В процессе исследования предложена структура стратегического управления выставочной деятельностью предприятия. Определено, что реализация концепции стратегического управления предприятием-экспонентом возможна при условии, когда оно является стратегически ориентированным. Обоснована сущность «системы управления выставочной деятельностью предприятия-экспонента» и целесообразность ее применения на предприятии. Разработано блок-схему управления выставочной деятельностью предприятия. Предложенная блок-схема предоставляет возможность предприятиям определить основные этапы и их взаимосвязь при формировании системы управления выставочной деятельностью предприятия-экспонента. Научная новизна заключается в определении теоретических положений системы управления выставочной деятельностью предприятия-экспонента и разработке структуры стратегического управления. Разработка рекомендаций по использованию блок-схемы управления выставочной деятельностью предприятия-экспонента способствует продолжению его жизненного цикла. Полученные результаты исследования направлены на решение проблемы обеспечения развития предприятия-экспонента, характеризующие способность системы управления влиять на экономические отношения между субъектами процесса управления по вопросу принятия управленческих решений, которые обеспечат экономическое развитие предприятия-экспонента, необходимое для улучшения его имиджа. Дальнейшие исследования предполагают выявление недостатков и новых подходов по внедрению системы управления выставочной деятельностью предприятия-экспонента (СУВДПЕ). Использование СУВДПЕ позволяет своевременно реагировать на этапы его жизненного цикла с целью предупреждения экономического кризиса и создавать благоприятные условия для развития предприятия.

Ключевые слова: менеджмент выставочной деятельности, управленческие решения, целевое управление, система, структура управления, система управления выставочной деятельностью.

Kyrylko Nataliya M.

SYSTEM MANAGEMENT EXHIBITION ACTIVITIES AS SECURITY OF ENTERPRISE EXHIBITORS

The aim of the article is to highlight the essence and content management system concept of exhibition activity of the exhibitor companies. The theoretical and methodological basis of scientific research is the work of scientists on the management of the enterprise exhibition. The role and importance of developing effective management systems of exhibition activities of industrial enterprises have been substantiated. Equally important in extending the life cycle of enterprise management system has exponent exhibition activities. It has been proved that the use of the system will enable to determine priorities of exhibition activity management and predict the livelihoods and sustainability of the enterprise. The structure of strategic management exhibition activities enterprise has been offered in the study. It has been determined that implementation of the concept of strategic management by the exhibitor is possible when it is strategically oriented. The essence of «system of exhibition activities management of company-exhibitor» and the feasibility of its application in the enterprise have been substantiated. The flowchart of exhibition activities management of the company has been designed. The proposed block diagram provides opportunities for companies to identify the main stages and their relationship with the formation of the management of the enterprise-exhibitor. Scientific novelty consists in definition of the theoretical positions of exhibition activities management system of the company and development of the structure of the strategic management of the enterprise-exhibitor. The design of recommendations for application of flowchart exhibition management of the company-exhibitor contributes to lengthening the life cycle of the company. The results of research aimed at solving the problem of providing development of enterprise-exponent that describes the ability to form a system of economic relations between the subjects of management processes regarding management decisions that will ensure the economic development of the company-exhibitor required for improving its image. Further studies involve identifying deficiencies and approaches to the implementation of management system of the enterprise-exhibitor. Using the system of management of the enterprise exhibitor, allows responding to the stages of its life cycle to prevent the economic crisis and create favorable conditions for the development of the company.

Keywords: exhibitions management activities, management solutions, target management, system, management structure, control system exhibition activity

Одержано 30.09.2016 р.